

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE TEISINGUMO MINISTERIJOS IR PRAVIENIŠKIŲ PATAISOS NAMUS-ATVIRĄJĄ KOLONIJĄ

2019-05-13 Nr. 4D-2019/1-289
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos (toliau vadinama – Pravieniškių PN) ir Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos (toliau vadinama – Kalėjimų departamentas) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai išnagrinėjus prašymus ir atsisakius pateikti prašomus dokumentus.

2. Pareiškėjas skunde nurodo:

2.1. Pravieniškių PN [...] būrio viršininkui 2018-12-27 pateikė du prašymus. Viename rašte prašė išduoti pažymą apie tai, kada tiksliai jam buvo įteikta Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartis; antrame prašė išduoti pažymą, kur būtų tiksliai nurodyta, kada Pareiškėjas pateikė išsiuntimui skundą dėl nutarties administracinėje byloje.

2.2. Tokios pažymos anksčiau buvo išduodamos, tačiau šį kartą Pravieniškių PN administracija atsisakė išduoti prašomas pažymas.

Pareiškėjas apskundė Pravieniškių PN veiksmus Kalėjimų departamentui, tačiau ir Kalėjimų departamentas nusprendė, jog pažymos neišduotos pagrįstai.

3. Pareiškėjas prašo ištirti jo skundo aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Nustatytos tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Pareiškėjas kartu su skundu pateikė Pravieniškių PN atsakymą į jo prašymus. Pravieniškių PN 2019-01-02 raštu Nr. 7-10, atsakydama į abu Pareiškėjo prašymus, informavo, kad „prašomos pažymos apie atliktus veiksmus nebus teikiamos, kadangi tokio pobūdžio pažymos yra teikiamos tik teismui prašant, t. y., kai teismas nustato tokios informacijos būtinybę ir jos pareikalauja. Nuteistiesiems ir kitiems asmenims apie išsiųstus ar gautus dokumentus informacija asmeniškai nėra teikiama“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

5. Pareiškėjas taip pat pateikė ir Kalėjimų departamento 2019-02-19 atsakymą Nr. 2S-779 į jo skundą.

Kalėjimų departamento atsakyme nurodyta:

5.1. „Išnagrinėjus su Jūsų 2019-01-28 skundu susijusią dokumentinę medžiagą nustatyta, kad Jūs Pravieniškių PN-AK pateikėte 2018-12-27 prašymus Nr. 72(15)-1814 ir Nr. 72(15)-1815 dėl pažymų apie Jums įteiktus ir išsiųstus dokumentus išdavimo. Pravieniškių PN-AK pareigūnai 2019-01-02 atsakyme Nr. 7-3012 Jus informavo, kad Jūsų prašomos pažymos apie atliktus veiksmus nebus teikiamos, kadangi tokio pobūdžio pažymos yra teikiamos tik teismui prašant, t. y., kai teismas nustato tokios informacijos būtinybę ir jos poreikį.

Informuojame Jus, kad asmenims teisę gauti informaciją užtikrina ir šios teisės įgyvendinimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas. Vadovaujantis šio įstatymo nuostatomis „Institucijos privalo teikti pareiškėjams ar jų atstovams (toliau – pareiškėjas) dokumentus, išskyrus šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatytus atvejus“ (4 straipsnio 1 dalis). Pažymime, kad šis įstatymas nuteistiesiems taikomas tiek, kiek to nereglamentuoja bausmių vykdymo teisės aktai. Informuojame, kad Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau – BVK) 11 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyta nuteistųjų teisė gauti rašytinę informaciją apie bausmės atlikimo tvarką ir sąlygas, savo teises bei pareigas.

Kaip nurodėte savo 2019-01-28 skunde, Jūs norite gauti pažymą apie Jums įteiktus ir išsiųstus dokumentus, kurią ketinate pateikti Europos Žmogaus Teisių Teismui.

Papildomai informuojame, kad pataisos įstaigos administracija tokio pobūdžio pažymų neišdavinėja. Atkreipiame Jūsų dėmesį į tai, kad, esant reikalingumui (teisių įgyvendinimui ar gynimui), informacija bus pateikta teismui, gavus šios institucijos reikalavimą pateikti šią konkrečią informaciją.“

5.2. „Kalėjimų departamentas, išnagrinėjęs skundžiamus faktus, konstatuoja, kad minėtas Pravieniškių PN-AK administracijos atsakymas į Jūsų prašymą yra pagrįstas, atitinka Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje nustatytus reikalavimus (individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis; individualiame administraciniame akte turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos ir nurodyta apskundimo tvarka; individualus administracinis aktas turi būti pasirašytas jį priėmusio pareigūno ar valstybės tarnautojo arba viešojo administravimo subjekto vadovo, jo pavaduotojo ar įgalioto asmens). Tai, kad Jūsų netenkina skundžiamas atsakymas, niekaip nesuponuoja jo nepagrįstumo.

Atsižvelgus į skundo nagrinėjimo metu surinktą dokumentinę medžiagą konstatuotina, kad nėra faktinių duomenų ir aplinkybių, įrodančių, jog Pravieniškių PN-AK pareigūnai pažeidė Jūsų teises.“

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama – BVK):

11 straipsnis. Bendrosios nuteistųjų teisės – „1. Nuteistieji turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka: 1) gauti rašytinę informaciją apie bausmės atlikimo tvarką ir sąlygas, savo teises bei pareigas. Šią informaciją bausmės vykdymo institucija pateikia lietuvių kalba arba nuteistojo gimtąja kalba, arba ta kalba, kurią nuteistasis supranta; 2) kreiptis su pasiūlymais, prašymais (pareiškimais), peticijomis ir skundais į bausmės vykdymo ar kitų valstybės ir savivaldybių institucijų pareigūnus ir tarnautojus, nevyriausybinės organizacijas ar tarptautines institucijas; 3) gauti medicinos pagalbą; 4) gauti teisinę pagalbą. 2. Specialiąsias nuteistųjų teises nustato atskirų rūšių bausmių vykdymo tvarką ir sąlygas reglamentuojantys šio Kodekso skyriai“;

112 straipsnis. „Pataisos įstaigų režimas ir pagrindiniai jo reikalavimai – „4. Nuteistiesiems, išskyrus šio Kodekso 91 ir 152 straipsniuose numatytus atvejus, draudžiama turėti su savimi šio Kodekso 1 priede nurodytų daiktų ir reikmenų. [...]“;

1 priedas „Daiktų ir reikmenų, kuriuos draudžiama turėti laisvės atėmimo bausmę atliekantiems nuteistiesiems, sąrašas“ – „15. Dokumentai (išskyrus teisės aktų tekstus, baudžiamosios bylos medžiagos, nuosprendžių, nutarčių ir nutarimų nuorašus ar kopijas, valstybės

ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, pareigūnų ir tarnautojų, visuomeninių organizacijų bei tarptautinių institucijų atsakymus, atiduotų saugoti pinigų, vertingų daiktų kvitus) [...].“

7. Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo (toliau vadinama – TGIĮ):

1 straipsnis. Įstatymo tikslas ir taikymas – „1. Šio įstatymo tikslas – nustatyti asmenų teisės gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, įmonių, viešųjų įstaigų ir šių subjektų asociacijų, jei šios asociacijos įsteigtos bendrojo intereso poreikiams, kurie nėra pramoninio ar komercinio pobūdžio, tenkinti (toliau – šių subjektų asociacijos), nurodytą šio įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje, informaciją, nurodytą šio įstatymo 5 straipsnyje, ir dokumentus, kuriais jos disponuoja ar (ir) kuriuos tvarko vykdydamos įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatytas funkcijas (toliau – viešoji funkcija), įgyvendinimo priemones ir tvarką“;

3 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos – „1. **Dokumentas** – institucijos veikloje užfiksuota informacija ar jos dalis, nepaisant jos pateikimo būdo, formos ir laikmenos, įskaitant registro duomenis, registro informaciją, registruoti pateiktus dokumentus ir (arba) jų kopijas, valstybės informacinės sistemos duomenis“;

4 straipsnis. Institucijos pareiga teikti dokumentus pareiškėjams – „1. Institucijos privalo teikti pareiškėjams ar jų atstovams (toliau – pareiškėjas) dokumentus, išskyrus šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatytus atvejus“;

6 straipsnis. Dokumentų teikimo principai – „1. Institucija, teikdama dokumentus, vadovaujasi šiais principais: 1) dokumentų išsamumo – pareiškėjui turi būti pateikti visi pagal teisės aktus teiktini jo prašymo turinį atitinkantys dokumentai; 2) dokumentų tikslumo – pareiškėjui teikiami dokumentai turi atitikti institucijos disponuojamus dokumentus; 3) teisėtumo – institucijos veiksmai teikiant dokumentus grindžiami šiuo ir kitais įstatymais ar kitais norminiais teisės aktais; 4) objektyvumo – institucijos darbuotojai, teikdami dokumentus, turi būti nešališki ir objektyvūs; 5) pagalbos – pareiškėjams teikiama pagalba įgyvendinant teisę gauti dokumentus; 6) dokumentų prieinamumo – sudaromos palankios sąlygos pareiškėjams naudoti dokumentus neatsižvelgiant į jų veiklos tikslus ir teisinę formą, o prireikus nustatomos tik būtiniausios teisinės, techninės ir (arba) finansinės dokumentų teikimo pareiškėjams sąlygos; [...]“;

15 straipsnis. Atsisakymas pateikti dokumentus – „1. Institucija atsisako pateikti pareiškėjui dokumentus, jeigu: 1) tas pats pareiškėjas pakartotinai prašo tų pačių dokumentų, kurie jam jau buvo pateikti; 2) prašomi dokumentai yra paskelbti institucijos interneto svetainėje, visuomenės informavimo priemonėse, taip pat naudojant elektronines priemones; tokiu atveju per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje dienos pareiškėjui nurodomas jų paskelbimo šaltinis; 3) pagal pareiškėjo prašymą reikėtų specialiai adaptuoti, apdoroti ar kitaip perdirbti dokumentus ir tai būtų susiję su neproporcingai didelėmis darbo ir laiko sąnaudomis; 4) šio įstatymo 12 straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka paprašius patikslinti ir (ar) papildyti prašymą, pareiškėjas jo nepatikslina arba patikslinto prašymo turinys yra nekonkretus; 5) institucija prašomų dokumentų tvarkymą nutraukė pasikeitus institucijos funkcijoms; 6) nėra galimybės nustatyti pareiškėjo tapatumo; 7) pareiškėjas kreipiasi dėl dokumentų, kurių teikimui šio įstatymo nuostatos netaikomos šio įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodytais atvejais. 2. Jeigu institucija nustato šio straipsnio 1 dalyje nurodytus atsisakymo pateikti dokumentus pareiškėjui pagrindus, ji per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje dienos priima sprendimą dėl atsisakymo pateikti dokumentus pareiškėjui. Nustačiusi, kad yra pagrindas atsisakyti pateikti jam dokumentus, institucija kitą darbo dieną nuo sprendimo priėmimo apie tai privalo pranešti pareiškėjui, nurodyti teisinį pagrindą ir informuoti apie šio sprendimo apskundimo tvarką. [...]“

Lietuvos Respublikos teismų praktika

8. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. balandžio 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1090-624/2015:

„Atsižvelgiant į nurodytą teisinį reglamentavimą, darytina išvada, kad institucijos ir įstaigos, atsakydamos į asmens prašymą pateikti informaciją, turi pateikti visą teiktiną jų disponuojamą informaciją.“

9. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau vadinama – LVAT) praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinimo (pritarta LVAT teisėjų 2014-04-09 d. pasitarime):

„13.2. [...] Kalėjimų departamentas ir jam pavaldžios įstaigos (pagal Statuto 2 straipsnio 1 dalį pataisos namai yra Kalėjimų departamentui pavaldi įstaiga) savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Bausmių vykdymo kodeksu, Baudžiamuoju kodeksu, Baudžiamojo proceso kodeksu, Suėmimo vykdymo įstatymu, kitais įstatymais, šiuo statutu, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis ir kitais teisės aktais. Pagal Statuto 4 straipsnį, Kalėjimų departamento ir jam pavaldžių įstaigų veikla grindžiama teisingumo, teisėtumo, žmogaus teisių ir laisvių gerbimo, suimtųjų ir nuteistųjų lygybės prieš suėmimo ir bausmių vykdymo įstatymus, humanizmo, bausmių vykdymo individualizavimo, progresyvaus bausmių atlikimo ir viešumo principais. Šio teisinio reguliavimo kontekste teisėjų kolegija pažymėjo, kad Pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Viešojo administravimo įstatymo 3 str. 1 p.) (2012 m. gruodžio 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A822-3206/2012). Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai, kurie, be kita ko, atitiktų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje numatytus reikalavimus (2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A143-2876/2011).“

„94. Konstitucinės teisės kritikuoti bei skųsti valstybės institucijų bei pareigūnų sprendimus užtikrinimo laisvės atėmimo vietose svarba ne kartą pripažinta Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo. Administracinėje byloje Nr. I⁴³-22/2011 teisėjų kolegija pažymėjo, kad Bausmių vykdymo kodekso 11 straipsnio 1 dalies 2 punkto bei 100 straipsnių nuostatos, kiek tai susiję su nuteistųjų teise kreiptis su pasiūlymais, prašymais (pareiškimais) ir skundais į valstybės ar savivaldybės instituciją ar įstaigą, pareigūną - yra konkretizuota Lietuvos Respublikos Konstitucijos 33 straipsnio 2 dalimi laidojamos piliečių teisės kritikuoti ir apskųsti valstybės įstaigų ar pareigūnų sprendimus išraiška. Jose yra įtvirtinta nuteistųjų, inter alia atliekančių laisvės atėmimo bausmes, konstitucinė teisė kritikuoti bei skųsti valstybės institucijų bei pareigūnų sprendimus. Bausmių vykdymo kodekso 10 straipsnio 1 dalis nustato, kad bausmes atliekantys Lietuvos Respublikos piliečiai turi visas Lietuvos Respublikos piliečiams įstatymų nustatytas teises, laisves ir pareigas su apribojimais, kuriuos numato Lietuvos Respublikos įstatymai ir teismo nuosprendis. Nėra jokių teisinių argumentų teigti, jog šios konstitucinės teisės įgyvendinimui nuteistiesiems, atliekantiems laisvės atėmimo bausmes, gali būti taikomi apribojimai, nenumatyti įstatymuose ar neišplaukiantys iš jų (2011 m. gruodžio 27 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimas administracinėje byloje Nr. I⁴³-22/2011).“

„95. [...] Administracinėje byloje Nr. I⁴³-22/2011 buvo ginčijama Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių nuostata, pagal kurią dokumentų kopijos įstaigose buvo daromos tik tada, kai nuteistasis buvo mokus. Atsižvelgiant į tai, jog apžvelgiamoje norminėje administracinėje byloje buvo vertinamas klausimas dėl teisinio reguliavimo, liečiančio nuteistųjų teisę apskųsti valstybės institucijų ar pareigūnų sprendimus, inter alia kelti klausimą ir dėl bausmių vykdymo institucijų ar pareigūnų veiksmų ir sprendimų teisėtumo bei pagrįstumo, pripažinta, jog atitinkamoms valstybės institucijoms, taip pat ir atsakovui, kyla pareiga užtikrinti visas galimybes nuteistiesiems, atliekantiems laisvės atėmimo bausmes, tinkamai ir laiku įgyvendinti konstitucinę teisę kritikuoti

bei skųsti valstybės institucijų bei pareigūnų sprendimus. Vertinant nurodytos asmenų, taip pat ir nuteistųjų, atliekančių laisvės atėmimo bausmes, teisės realizavimą, pažymėta, jog tam tikrais atvejais, asmenims siekiant veiksmingai, tinkamai ir laiku įgyvendinti savo teisę apskųsti valstybės institucijos ar pareigūno veiksmus ar sprendimus, gali kilti būtinybė kartu su skundu pateikti atitinkamus dokumentus (jų kopijas). Išplėstinės teisėjų kolegijos teigimu, šiuo aspektu akivaizdu, jog galimybė su skundu (prašymu, pareiškimu) pateikti ir būtinus papildomus dokumentus (jų kopijas) gali būti vertinama kaip neatsiejamas teisės apskųsti atitinkamus sprendimus elementas, kadangi nesant tokios galimybės, šios teisės tinkamas ir efektyvus realizavimas gali būti apsunkintas ar suvaržytas. [...] (2011 m. gruodžio 27 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimas administracinėje byloje Nr. I¹⁴³-22/2011; taip pat žr. 2012 m. balandžio 16 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-1194/2012).“

Išvados

10. Pareiškėjas skunde Seimo kontrolieriui skundžiasi Pravieniškių PN pareigūnų veiksmais (neveikimu) galimai nepagrįstai nepateikiant Pareiškėjui pažymų, kuriose būtų užfiksuota teismo nutarties atsiuntimo data ir skundo išsiuntimo teismui data, ir Kalėjimų departamento pareigūnų veiksmais (neveikimu), nagrinėjant Pareiškėjo 2019-00-28 skundą dėl šių aplinkybių.

Kalėjimų departamento administracija 2019-02-19 atsakyme Pareiškėjui pažymėjo, kad Pravieniškių PN pareigūnai pagrįstai atsisakė pateikti Pareiškėjo prašomas pažymas, nes tokio pobūdžio pažymos gali būti teikiamos tik teismui.

11. Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą, kiekvienas asmuo turi teisę gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų. Ši informacija yra teikiama TGIĮ nustatyta tvarka.

TGIĮ 15 straipsnyje yra nurodytas baigtinis sąrašas pagrindų, kuriems esant įstaigos turi teisę atsisakyti teikti pareiškėjams jų prašomą informaciją, t. y., jeigu pagal pareiškėjo prašymą reikėtų sukurti dokumentus arba informacijos rinkmenas ir tai būtų susiję su neproporcingai didelėmis darbo ir laiko sąnaudomis; prašymo turinys yra nekonkretus; tas pats pareiškėjas pakartotinai prašo tos pačios informacijos; prašoma informacija jau buvo viešai paskelbta; įstaiga tam tikros informacijos rinkimą ir tvarkymą nutraukia pasikeitus įstaigos funkcijoms, ir kt. Be to, visais atvejais, jeigu įstaiga atsisako pateikti informaciją, pareiškėjui išsiunčiamas apie tai pranešimas, kuriame nurodoma atsisakymo priežastis ir sprendimo apskundimo tvarka.

12. *Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, kurioms taikomos TGIĮ nuostatos* – tai atstovaujamosios, valstybės vadovo, vykdomosios, teisminės valdžios institucijos, teisėsaugos institucijos ir įstaigos, audita, kontrolę (priežiūrą) atliekančios institucijos ir įstaigos, kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, kurios finansuojamos iš valstybės ar savivaldybių biudžetų bei valstybės pinigų fondų ir kurioms Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka yra suteikti viešojo administravimo įgaliojimai, įmonės ir įstaigos, teikiančios asmenims viešąsias paslaugas; taip pat valstybės ir savivaldybių įmonės, viešosios įstaigos, kurių savininkė arba bent viena iš dalininkų yra valstybė ar savivaldybė, akcinės bendrovės ir uždarosios akcinės bendrovės, kuriose valstybei arba savivaldybei priklauso daugiau kaip 50 procentų balsų visuotiniame akcininkų susirinkime, kai jos teikia informaciją apie savo darbuotojų darbo užmokestį šio įstatymo nustatyta tvarka.

Kadangi *Pravieniškių PN yra viešojo administravimo subjektas*, todėl nagrinėdami pareiškėjų skundus, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis ir kitų viešojo administravimo srityje taikomų teisės aktų, įskaitant ir TGIĮ.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas 2018 m. gruodžio 27 d. kreipėsi į Pravieniškių PN pareigūnus prašydamas pateikti pažymas dėl jo gauto ir išsiųsto dokumento, tačiau 2019 m. sausio 2 d. Pravieniškių PN pareigūnai raštu atsisakė suteikti prašomą informaciją motyvuodami tuo, kad tokios pažymos teikiamos tik teismui paprašius.

Šios aplinkybės leidžia teigti, kad Pravieniškių PN pareigūnai sprendami Pareiškėjo

prašymo tenkinimo / netenkinimo klausimą *nesivadovavo TGIĮ, t. y., nevertino, ar yra / nėra šio įstatymo 15 straipsnyje nustatytų teisinių pagrindų atsisakyti teikti Pareiškėjo prašomą informaciją*; jei TGIĮ 15 straipsnyje nustatytų teisinių pagrindų atsisakyti teikti informaciją nenustatyta – Pravieniškių PN privalėjo suteikti Pareiškėjui jo prašomą informaciją; jei nustatyta – turėjo pateikti Pareiškėjui *motyvuotą* pranešimą, *nurodant atsisakymo priežastį*.

13. Pareiškėjas Pravieniškių PN atsakymą 2019 m. sausio 28 d. apskundė Kalėjimų departamentui; 2019 m. vasario 19 d. Kalėjimų departamento raštu Nr. 2S-779 Pareiškėjas informuotas, kad Pravieniškių PN pareigūnai Pareiškėjo teisių nepažeidė. Pažymėtina, kad Seimo kontrolierius (šios pažymos 12 punktą) laikėsi priešingos pozicijos ir pripažino, jog Pravieniškių PN pareigūnai pažeidė Pareiškėjo teisę gauti informaciją, nes nesivadovavo TGIĮ nuostatomis spręsdami klausimą dėl Pareiškėjo prašymų pateikti pažymas tenkinimo / netenkinimo. Atsižvelgus į tai kyla pagrįstų abejonių dėl Kalėjimų departamento 2019 m. vasario 19 d. rašto Nr. 2S-779 teisėtumo ir pagrįstumo.

14. Pažymėtina, kad Europos Žmogaus Teisių Teismo reglamento 47 straipsnyje numatyta, jog pareiškėjas kartu su kreipimusi į minėtą teismą privalo pateikti ir visų, susijusių su skundžiamu dalyku, dokumentų kopijas (įskaitant teismų sprendimus, institucijų raštus ir pan.), juos sudėti chronologine tvarka, padaryti aprašymus.

Kaip nustatyta iš tyrimo metu gautos informacijos, Pareiškėjas pažymų prašė norėdamas šiuos dokumentus pridėti prie rengiamo skundo Europos Žmogaus Teisių Teismui, šias aplinkybes jis nurodė pataisos namų ir Kalėjimų departamento administracijai, todėl atsisakydami pateikti prašomus dokumentus pareigūnai galimai apribojo Pareiškėjo teisę kreiptis į teismą.

Atkreiptinas dėmesys, kad, kaip yra ne kartą pasisakęs LVAT, institucijos ir įstaigos, atsakydamos į asmens prašymą pateikti informaciją, turi pateikti visą teiktiną jų disponuojamą informaciją. Be to, LVAT taip pat yra išaiškinęs, kad galimybė su skundu (prašymu, pareiškimu) pateikti ir būtinus papildomus dokumentus (jų kopijas) gali būti vertinama kaip neatsiejamas teisės apskūsti atitinkamus sprendimus elementas, kadangi nesant tokios galimybės, šios teisės tinkamas ir efektyvus realizavimas gali būti apsunkintas ar suvaržytas (šios pažymos 9 punktą).

Nagrinėjamu atveju Pravieniškių PN, atsisakydami pateikti Pareiškėjo prašomą informaciją, nesilaikė TGIĮ nuostatų ir galimai apribojo nuteistojo teisę kreiptis į Europos Žmogaus Teisių Teismą, o Kalėjimų departamento atsakymas į Pareiškėjo skundą dėl Pravieniškių PN veiksmų laikytas nepagrįstu ir neteisėtu.

15. LVAT yra pažymėjęs, kad Kalėjimų departamentas ir jam pavaldžios įstaigos, be jų veiklą reglamentuojančių specialiųjų teisės nuostatų, privalo laikytis ir viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų. Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai, kurie, be kita ko, atitiktų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje numatytus reikalavimus (šios pažymos 9 punktą).

16. Įvertinus išdėstytas aplinkybes, darytina išvada, kad Pareiškėjo skundas dėl Pravieniškių PN ir Kalėjimų departamento pareigūnų veiksmų, nagrinėjant prašymą ir skundą, yra pagrįstas.

Pravieniškių PN direktoriui rekomenduotina nustatyti, dėl kokių priežasčių prieš teikdami atsakymą Pravieniškių PN pareigūnai netyrė Pareiškėjo prašymų atitikties TGIĮ 15 straipsnio reikalavimams (neteikė jam informacijos TGIĮ nustatyta tvarka), ir imtis priemonių, kad ateityje informacija pareiškėjams būtų teikiama vadovaujantis TGIĮ nuostatomis.

Kalėjimų departamento direktoriui rekomenduotina imtis priemonių, kad pavaldžiose įstaigose informacija pareiškėjams būtų teikiama TGIĮ nustatyta tvarka ir kad Kalėjimų departamento pareigūnai, tirdami pareiškėjų skundus, įvertintų ir TGIĮ nuostatų taikymą.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

17. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundą dėl Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos ir Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai išnagrinėjus prašymus ir atsisakius pateikti prašomus dokumentus, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

18. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos direktoriui rekomenduoja:

18.1 nustatyti, dėl kokių priežasčių prieš teikdami atsakymą Pravieniškių pataisos namų pareigūnai netyrė Pareiškėjo prašymo atitikties TGIĮ 15 straipsnio reikalavimams (neteikė jam informacijos TGIĮ nustatyta tvarka);

18.2. atsižvelgiant į šioje pažymoje suformuotas išvadas, išnagrinėti Pareiškėjo prašymą iš naujo;

18.3. imtis priemonių, kad ateityje informacija pareiškėjams būtų teikiama vadovaujantis TGIĮ nuostatomis.

19. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos direktoriui rekomenduoja imtis priemonių, kad pavaldžiose įstaigose informacija pareiškėjams būtų teikiama TGIĮ nustatyta tvarka ir kad Kalėjimų departamento pareigūnai, tirdami pareiškėjų skundus, įvertintų TGIĮ nuostatų taikymą.

20. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas